

در عرف مطبوعات رسم است که نخستین مطلب در ابتدای مجله یا روزنامه، عنوان «سرمقاله» یا «سخن سردبیر» یا عنوان‌هایی مانند این‌ها داشته باشد. در این مطلب، معمولاً از تغییرات مجله، مشکلات چاپ شماره مورد نظر، گرانی کاغذ و دیگر کمبودها، مشکلات و مسائل جاری مجله یا روزنامه مورد نظر، معرفی مقاله‌های آن شماره، مسائل روز اجتماعی در راستای هدف روزنامه یا مجله و دیگر موارد مشابه مطرح و نظر سردبیر یا مدیر داخلی مجله یا روزنامه درباره آن‌ها و راه‌حل‌های پیش رو صحبت به میان می‌آید و منظور از آن بیشتر، آشنا کردن مخاطبان با چگونگی تهیه و آماده‌سازی مجله و درک متقابل تولیدکنندگان با مخاطبان روزنامه یا مجله مورد نظر است. در پانزده، شانزده سالی که اینجانب سردبیری رشد آموزش جغرافیا را بر عهده داشته‌ام، مطالب خود را در پیشانی مجله با عنوان «سخن سردبیر» ارائه و تقدیم مخاطبان کرده‌ام. به ندرت پیش آمده است که با عنوان‌های دیگری چون «سرمقاله»، «سخن آغازین»، «پیشگفتار» و همانند آن‌ها مطلبی ارائه کرده باشم. با مروری بر سخن‌های سردبیر در شماره‌های فصلنامه رشد آموزش جغرافیا در دو دهه گذشته، می‌توان از میان آن‌ها مخاطبان گوناگونی یافت که سخن سردبیر برای آنان نگاه‌اشته شده است. معمولاً مخاطبان ما دبیران جغرافیا، استادان دانشگاه‌ها به‌ویژه دانشگاه فرهنگیان، برنامه‌ریزان درسی، مسئولان آموزش‌های ضمن خدمت، برنامه‌ریزان آموزشی، کارشناسان تألیف کتاب‌های درسی و همانند آن‌ها بوده‌اند.

اغلب مطالبی که برای دبیران جغرافیا در سخنان سردبیر ارائه شده‌اند مربوط به ارزش و اهمیت آموزش جغرافیا به نسل‌های بعدی و تقویت هویت ملی آنان، ارائه راهکارها و روش‌های تدریس نوین و ابزارهای آن برای آموزش جغرافیا، مبادله تجربیات زیستی در کلاس‌های درس، نیاز به روش‌های جدید آموزش همچون آموزش مجازی جغرافیا در دوران

● دکتر سیاوش شایان

این قدر گفتیم، باقی فکر کن

فکر اگر جامد بود رو ذکر کن

سلطه بیماری همه‌گیر کرونا و نیاز آنان به پژوهش و ارائه یافته‌های پژوهشی برای درج در رشد آموزش جغرافیا بوده‌اند.

نگاهی به سخنان سردبیر در دوره زمانی یادشده نشان می‌دهد که برنامه‌ریزان درسی جغرافیا دومین گروه هدف برای سخنان سردبیر بوده‌اند و درباره نیاز به برنامه‌ریزی‌های جدید برای برنامه‌های درسی جغرافیا با توجه به برنامه درسی ملی و دیگر اسناد بالادستی، برنامه‌های تازه آموزش جغرافیا در دیگر کشورهای جهان و لزوم به‌روزرسانی برنامه‌های درسی جغرافیا در آموزش عمومی کشورمان نیز، مطالبی آمده است.

سخنان سردبیری فصلنامه رشد آموزش جغرافیا در دو دهه اخیر بیشتر درباره نیاز به همکاری استادان موضوعی و آموزشی و تربیتی با فصلنامه و ارائه راهکارها و مقاله‌های جدید و برگزاری همایش‌های مرتبط با آموزش جغرافیا و تبادل نظر بیشتر با دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی و دفتر انتشارات و فناوری آموزشی بوده‌اند.

سخن سردبیر در چندین شماره از فصلنامه رشد آموزش جغرافیا به موضوع نیاز دبیران به آموزش‌های ضمن خدمت یا گسترش دانش موضوعی/تربیتی آنان با برگزاری دوره‌های آموزشی، کلاس‌های دانش‌افزایی، برقراری ارتباط علمی با استادان دانشگاه و متخصصان آموزش جغرافیا اختصاص داشته است.

امید سردبیر به توجه مخاطبان گروه‌های مختلف آموزشی در سخنان سردبیر، موجب نوشتن این حجم گسترده از «سخنان سردبیر» بوده است. همچنین در دوره گسترش آموزش‌های مجازی به دلیل همه‌گیری کرونا، برخی از سخنان سردبیر مربوط به چگونگی بهره‌گیری از محدودیت‌های این بیماری و مشکلات مشابه برای استفاده از زیرساخت‌های آموزش مجازی و استفاده از تجربیات آن برای گسترش آموزش جغرافیا از طریق اینترنت، ابزارهای آموزشی مجازی، وبگاه‌های آموزش جغرافیا در داخل و خارج کشور بوده‌اند.

با گذشت نزدیک به دو دهه از ارائه «سخنان سردبیر» متأسفانه هنوز بازخوردهای روشنی از مخاطبان در باب دیدگاه‌ها و پیشنهاد‌های آنان به هیئت تحریریه مجله نرسیده یا مطالب رسیده اغلب جنبه عمومی تأیید و تأکید داشته‌اند. شورای نویسندگان فصلنامه رشد آموزش جغرافیا امیدوار است با دریافت دیدگاه‌ها و پیشنهاد‌های دقیق و روشن و راهکارهای عملی و گسترده‌تر و مرتبط‌تر برای ارائه سرمقاله‌ها،

سخنان سردبیر و دیگر مطالب مندرج در صفحات ابتدایی و به‌اصطلاح پیشانی مجله را در جهت ترغیب مخاطبان به مطالعه مجله، بهبود بخشید و ارتباطی گسترده‌تر و عمیق‌تر با مخاطبان، به عنوان صاحبان اصلی فصلنامه رشد آموزش جغرافیا، برقرار سازد.